

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI.—*Maror*, per Mossen Segismon.—Sants y festes.—Noticies històriques.—*Buenos mozos y mozos buenos*, por Vicente Costell.—*Fruyta del temps*, per Mossen Romaguer.—*Dues manies*, per S. Elviro Mas.—*Contarella infernal*, per Un aprenent de rondanyè.—*Cronicó*, p'es Cronista.—Anuncis.

MAROR

QUANT tota remor calla, quant reposen els vents y per dins un cel serè ab majestat fa la lluna son camí, quant la pau dolça escampa per tot arreu el benestar y llenega l' oratjol suau par demunt les aygues blavenques que, juguetetjant ab la claror dels estels, en sos cayres bellugadissos a ferrellons hi lluen resplandors inquietos, que tan bon punt naxen ja finexen, per fer lloch a altres cent resplandors que tost s' apagan porque 'n tornin lluir cent més... llevò ¡qué 's bo de fer manejar la barca! escoltant l' himne misteriós de la bonança se condorm el patró, confiat ferma la canya el timoner, canta y voga alegre el mariner, que, girada vers levant la proua, a la ventura camina el vaxell y per durlo a bon port prou sobra la ma poch dextre d' un infant. Però si sota el cel s' hi acaramullen núvols de negror faresta, si dins la fosca hi rodola y retruny el tro esfaraydor y enforca el llamp ses vergues enlluernadores, si alloure la mestralada açota y comou les aygues enfurides, si del fons de l'avench ne surten bramuls esglayadors y ones gegantes qu' ab dalé s' encalçan y sempentetjan, si 'l cel, la mar y 'ls elements ensemps entonen lo cant sauvatge del temporal ¡pobre barca que, sens destriar la tramuntana, entre esculls navega! no dorm, no, llevors el

patró qui la comanda, que per treurerla de tants de perills be 's necessita, y Deu vulla que basti, tot l' enginy del brau patró; sempre alerta no dexa la canya el vell timoner, y ab esforç obeyeix el mariner y brega ab lo temporal, que quant la barca perilla, ningú reposa' tothom s' afanya y llevors en la tempestat es quant se prova al bon mariner, quant se veu la destresa del capitá; qu' ab bon temps no 's cap proesa arribar ab salvament, sols del qui ha passada maror ne porem dir: "Aquest be sap governar la barca; ab ell confiats hi poren navegar".

Axís ni empren a nostre cor, pobre vaxell qui navega per dins la mar perillosa de la vida. Si té un dia de bonança, si 'l bon Deu li envía una estona de sossech, si l' adelita la pau anyorada, mentres dormen les passions, quant callen les veus enutjoses del tentador, si una estona l' han oblidat les penes y desgracies, y per ell llúu un raig pur d' alegría y conçol, llevors també es fácil per son patró, per l' ànima, ferlo anar per bons camins, pot reposar confiat, que navega segura la barca, l' engronçan aygues tranquils. Però ¡ay trist! qu' en la mar hi naven ones, y quant una naix, l' altra hi mor... y la mar de la vida es mar ayrada, no hi dura la bonança, qu' aquí baix es lloch de guerra y 'n la guerra el treball es seguit, les fatigues moltes, el perill no cessa y 'l bon guerrer vetla sempre l' inimich, no pot dexar l' espassa y sols després de combatrer tot lo día, just una estona reposa a la nit per cobrar forces per tornar combatre l' ondemá: axís nostre cor troba sovint maror y poques vegades bonança, que sols després de combatre de sol a sol, ni envía qualca estona 'l Senyor porque no desfallesca y cobri coratge per lluytar altre volta. La mar de la vida es mar ayrada... y 'n nostre cel s' hi exten una ennigulada faresta de de penes, treballs, dolors y angunies;

per tot mos volten esculls perillosos, ocasions de pecar, mals exemples, escándols, companys dolents, plers impurs, divertiments enmatzinats; desiara perdem la tramuntana de vista, la llum del cel, par que Deu s' amagui y nos deix tot solets dins tanta foscor y negrura; quantre noltros llança l' inimich turbonades de tentacions, enganys y mentides, passions y vicis; del fons del nostre cor s' axeca bramulant nostra carn rebelle qui cobetja quantre l' esperit... llevors be necessita son patró, l' ánima, tota la fortalega cristiana, llum del cel, virtut y enginy per fer navegar nostre cor per llochs tan perillosos, una má de cer que, manetjant el timó, fassa caminar la barca vulgues, no vulgues, quantre corrent, y encara que tota fassa sentiment y par qu' haja d' estallar, ab vent contrari, par damunt ones, par damunt tot, la fassa investir y passar sempre envant y jay de la barca si no 's forta y ben armada! el naufragi es segur; investirá a la costa, s' esbaltirá cuantre una roca o l' engolirá l' avench sens fons!

En aquest mon de tentacions no mos ne veurem venja, el dimoni com a llop afemegat sempre seguit mos enrevolta per robarnos nostres ánimes, la carn corrompuda sempre la duym dins noltros metexos y nos empeny a fer el mal que rebutja l' enteniment, el mon, inimich de Cristo, nos sedueix, engana y nos vol sos esclaus. Mentres feya oració altíssima va contemplar Sant Antoni al mon tot voltat de rets, lloses y filats que para el dimoni per fer caure les ánimes dins lo infern, y caçador astut y traydor, si qualcuna voletetjant forçetja per volar cap a son Deu, prest la torna embuyar dins sos filats; y 'l profeta Davit deya: "Per tot aquí ahont he de passar, en mon camí, m' hi han parades lloses, m' hi han amagades xerxes y filats, Som a la guerra y no hi ha més remey: o vencer l' inimich, o esser vençuts y morts per a sempre, no 's possible estar mans fentes; aquesta es la condició trista de l' homo; qu' axí com l' aucell naix per volar, diu la paraula de Deu, axí naix l' homo per lo treball. Es qu' el bon Deu, que sap lo que nos convé y nos estima ab amor sens terme, no mos volgué mariners poch experts, sinó braus patrons, per axò mos posá dins la maror; está empenyat a darnos una recompensa ben gran, una corona de gloria que ja may se marcirá, y per axò mos fa guerretjar, que no reb el premi de la victoria més que 'l qui ha lluytat coma valent: el Senyor no admet coses falçes, per axò vol rebre l' or de nostres virtuts ben provades y purificades per lo foch de la tentació.

Y perque no mos poguessem queixar, ni perdessem el coratge, per mostrarnos de combatre y vencer el dimoni, Ell mateix volgué esser entat. Conta Sant Matheu qu' lo Esperit Sant

cridá 'l Salvador al desert y que allá dejuná y feu oració per espay de corante dies y que després per tres vegades el va tentar l' esperit maligne y cada vegada, ab paraules de l' Escriptura Santa, el dexá confús y retut. Vataquí, donchs, les armes qu' hem de brandar per vencer el dimoni: l' oració, el dijuni, la paraula de Deu. Per vencer l' inimich necessitam tres coses: subjectar y dominar nostra carn rebelle y fer callar nostres passions, axò ho lograrem ab la mortificació, ab la penitencia, ab lo dijuni; gracia y fortalega, poder per resistir sos atachs, y aquestes les mos alcançaré l' oració; que tot aquell qui a Deu demana, l' alcança; necessitam llum del cel per conixer els enginys y males arts dels inimichs, el camí del be y del mal, y axò mos ho farán conixer els ministres del Senyor quant mos esplican la paraula de Deu, quant nos donan consells de vida.

Del combat no 'n porem fugir; lo qu' hem de fer es vestirnos ab la coraga forta de l' oració, la penitencia y la paraula de Deu: dins mar ayrada, entre esculls y perills haurem de navegar; duguem armada la barca ab tan bons arreus y coratge! que n' axequi quantre nosaltres de turbonades l' inimich, que n' axech de temporals, no hi fa res! sols lograré mostrar la destresa del patró; sols lograré fer més admirable la victòria!

MOSSEN SEGISMON.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

Día 25.—Dilluns.—S. Félix III, papa y cfr.

Día 26.—Dimars.—St. Aleandre y Faustiniá, mrs.

Día 27.—Dimecres.—S. Serapi, mr. (Témpora).

Día 28.—Dijous.—S. Cirilo, patriarca.

MARS

Día 1.—Divenres.—S. Rosendo y S. Albino, mrs. (Témpora. Abstinencia).

Día 2.—Dissapte.—S. Absolon, mr. (Témpora).

Día 3.—Diumenje ✕ II de Corema.—S. Hemeteri, mr.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1769. Día 25 de Febrer á l' illa de Malta morí Fra don Bartomeu Rull, natural de Pollensa, el cual per son saber y virtut, de Prior de la relligió de S. Juan de Jerusalem en dita vila, vá ser elevat á la mitra d' aquella illa, mare y cap de la mencionada órde: sos feligresos recordant les virtuts del antecessor y oncle del nou prelat, y considerantlo digne imitador d' aquell, clamaren á la seua entrada: *Benehit el qui vé en el nom del Senyor*; y á la seua mort ploraren inconsolables regant la seua tomba ab llágrimes y umplintla de flors.

Buenos mozos y mozos buenos

I

Figurín de última moda
le hizo el sastre de más tono:
lleva el sombrero inclinado,
en el brazo un sobre-todo,
las botas muy charoladas,
el bigote muy lustroso
con el lustre que dá el uso
del cosmético de coco,
el pelo siempre rizado,
y muy jabonado el rostro
con el jabón celeberrimo
de los Príncipes del Congo.

Miradle por esas calles,
admirándonos á todos
con su elegante aparato
y porte ceremonioso:
á unas horas, vá á paseo,
cuando hay corrida, á los toros;
para teatros y bailes
tiene billete de abono;
pasa en algunas tertulias
por listo y por ingenioso;
á la puerta de la iglesia
forma fila con los tontos
que unos llaman *elegantes*
y otros apodan *gomosos*.

También concurre á otros sitios,
que si bien no desconozco,
es mejor que no los cite
si no los sabéis vosotros.

Sabe mucho de cocina,
aunque rezar sabe poco:
para juzgar á una triple
es decisivo su voto,
y la ciencia *taurómáquica*
la conoce tan á fondo
que por si tal ó cual *diestro*
es ó no mejor que otro
ó se aprueba su dictámen
ó promueve un alboroto.

Si es estudiante es un *pigre*,
si es artesano es un topo,
pero archiva en su caletre
un regular protocolo
de recortes de diario,
y de tan sencillo modo
presume ser el más sábio
de la redondez del globo.

Y al verle por esas calles
con su porte aparatoso
exclaman muchos incautos:
—¡Ahí tenéis un *buen mozo!*

II

También esta jovencita
de quien voy á hablar ahora,
por caprichos de modistas
en vez de mujer, es mona.

Porque sigue tan sumisa
los preceptos de la moda,
que si manda pufes, pufes;
si bullones, se abullona,
si quiere cintura estrecha,
la cintura se destroza;
y si dice: quiero escotes,

y obedeciendo se escota;
va tan falta de vergüenza
como sobrada de cola.

Tan sólo porque se estila
toca el piano y canta coplas
ó *couplets* ó como llamen
las francesas á esas cosas
que de Francia han importado
muchas malas españolas.

De pinturas y de afeites
no hablemos; porque la broma
resultaría pesada;
mas pesada que las horas
que emplea para el tocado
de su principal persona.

Mandadla que haga un zurzido
ó que repare la ropa;
que se meta en la cocina
y confeccione unas sopas;
que quite el polvo á los muebles
ó que maneje la escoba.
¡Cómo!—dirá incomodada,
Soy acaso una fregona?

Sale, pues, por esas calles
empolvada y olorosa;
con su andar escandaliza
y con su mirar provoca;
en el teatro se exhibe,
en visita es charladora,
en la tertulia murmura,
en el baile..... ¡calla boca!
no digas lo que en el baile
hace esta *buena señora*.
Suele también ir á Misa,
pero á la de última hora,
tan estirada y tan hueca,
tan peripuesta y tan tonta,
que parece va diciendo
esta singular devota:

¿Quién hay como yo en iglesia,
Señoritos de la goma?

Y ellos exclaman al verla:
—¡Ahí vá una *buena moza!*

III

Sin cuidarse de si el trage
ha de ser ancho ó estrecho,
claro, oscuro, corto ó largo,
ó si alto ó bajo el sombrero,
ni dar importancia alguna
al *arte* del peluquero,
con el Deber por divisa
y esclavo de sus preceptos,
vereisle atender humilde
de sus padres los consejos;
vereisle estudiar constante
las lecciones del maestro,
las enseñanzas del libro,
ó considerar atento
las bellezas de las artes,
de las ciencias los secretos;
y desde que el alba apunta
hasta que le rinde el sueño
nunca le vereis ocioso
y mal ocupado menos;
su fatiga y su cansancio
templá en placeres honestos
huyendo con gran cuidado
de los corruptores centros
con que su virtud combate
la perfidia de estos tiempos.

El, firme como una roca,
como fuerte roble enhiesto,
desafia sus borrascas
y el embate de sus vientos;
y su juventud, su brío
su bondad y su talento,
brillan, se afirman y crecen
ante el altar, en el templo;
y aunque le llaman *beato*,
á veces, los compañeros
sigue siempre su camino
sin hacer caso de necios.

Por eso, grave y tranquilo,
va demostrando en su aspecto
que si es joven por sus años,
en el pensar es ya viejo.

Este que es hoy un buen hijo,
será mañana modelo,
de padres, de ciudadanos
de próceres ó de obreros.

Jóvenes, seguid sus pasos,
tened presentes sus hechos,
que aunque no sea *buen mozo*,
es mejor ¡*Es mozo bueno!*

IV

Gastando por todo lujo
el lujo de la limpieza,
un vestido oscuro y liso
que en su garganta se cierra,
y una española mantilla
que sus bellos ojos vela,
con su humildad, su recato,
su rubor y su modestia
parece su rostro un ramo
de rosas y de azucenas.

Abandona el pulcro lecho
cuando la aurora clarea
y al Padre que está en los cielos
su primer suspiro eleva.

Después trabaja, se instruye,
rie, canta, llora ó reza.

No la busquéis en teatros,
en bromas, ni francachelas
en frívolas diversiones
ni en aparatosas fiestas,
que la muchacha cristiana
unicamente se encuentra
en el templo ó en su casa,
en el taller ó en la escuela;
y cuando algunos momentos
descansa de sus tareas,
parte su pan con el pobre,
consuela al triste en su pena
y mas que mujer es ángel
que vive sobre la tierra.

¡Que dichosos son sus padres!
¡su mejor consuelo es ella!
¡que dichoso será el hombre
que su cariño posea!
¡que santos serán un día
hijos que tal madre tengan!

Los frívolos no la miran,
el mundo no la celebra.

Ahí tenéis el espejo,
Muchachas, mirad á *esta*:
no queráis ser *buenas mozas*
procurad ser *mozas buenas*.

VICENTE COSTELL.

Fruyta del temps

CADA cosa a son temps y per a Nadal neules,
diu un dels adagis de nostra llengua benvol-
guda; ara idó qu' estam en Corema, he de dir als
qui llegexen aquest setmanari quatre mots de la
veritat, encare que a la lleugera y demunt, de-
munt, sobre la lley del dijuni.

El tema escullit vendrá tal volta de *repel* a
qualou y li ferá arrufar ses cejes; per paga es
tan enfadós y sobrat segons per qui axò de diju-
nis, que no més en sentirne parlar, los dona bati-
cor, perden ses colors y tornan blanchs just la
paret, y el cap los va entorn y veuen llumerons y
bellumes y perden el quest y ja no cernen de son
cedás y perden el mon de vista y... gracias sinó
los pega l' *estèrich*, encara que si va a dir ver, axò
ja 's passat un poch de moda; lo qu' avuy s' usa
es la debilitat, la *anemia*, el desanament, gracias a
la *puresa* de costums que cada día nos fa venir a
menos, y als avengos de la *química* moderna que,
adulterant els aliments, nos dona gat per llebra,
aygo ab tinta per vi ranci de Binisalem y peste
cernuda per farina de blat y xexa...; però axí y
tot per més qu' hem fassau mala cara, a la forga,
sinó de bon grat, heureu de confesar que l' assunt
es ben oportú y ve com l' anell al dit.

Posem, donchs, fil a la agulla, y lo que s' ha d'
empenyar que 's venga, y endevant les atxes y
mal camí passarlo prest... que no tot ha de ser
perdre les manades pel rostoy.

El dijuni, com a medi per fer penitencia dels
pecats começos, remey per no tornar caure y obra
satisfactoria per aplacar la justicia divina, se pot
dir qu' es tan antich com el mon.

Molt abans de la venguda del Redemptor, els
Patriarques el practicaren y els Profetes de l' an-
tiga Lley el predicaren sovint, sovint als pobles
per donar cumplida satisfacció a Deu enutjat y
defugir dels cástichs terribles que prest havían de
caure demunt ells. ¿Qui no recorda la predicació de
Jonás a Ninive corrompuda? qui no recorda aquella
rigurosa penitencia que feu tot el poble, dejunant
tothom desde 'l més gran al més petit, fins y tot
els matexos infants, qui varen estar dies sensa
prendre el pit de sa mare, per deturar la desolació
y total ruina qu' el Profeta de part de Deu los
anunciava?

Nostre Senyor Jesucrist, lo Fill de Deu fet
homo, qui devallá del Cel a la terra, no solament
per rescatarnos del captiveri de Satanás ab el
preu de la seua Sanch, sinó també per donarnos
exemple de vida, com diu la doctrina cristiana,
volgué consagrar la práctica del dijuni ja de
temps enrera establerta. Axí es que tan bon punt
com surt del Jordá, després de rebre de mans
del Precursor lo baptisme, se retira tot solet al
desert y, essent com era impecable per naturalega,
essent la matexa Santedat encarnada, s' entrega
a l' oració y a la penitencia y passa coranta dies
y coranta nits sensa menjar ni beure... y arriba a
tenir fam... y tan sols després de cumplida aques-
ta rigurosa corema, comporta que vengan els án-
gels del cel, els criats de la casa de son Pare, y li
servesquen les viandes més esquisides.

Més tart el Apòstols seguexen les petjades de
son Mestre y la práctica del dijuni s' estén més y
més y arrela per totes parts y se fa general en
tota l' Esglesia; tan general que en lo Concili de
Nicea, lo primer dels celebrats després de passa-

da la maror y turbonada de les persecucions, ja 's parla de la Corema y del dijuni com d' una pràctica corrent y coneguda per tothom.

Però el dijuni no es tan sols una pràctica digna de tota veneració dels feels per sa antigüedat indiscutible, sinó que es també un manament de l' Esglesia que obliga en consciencia y baix de pena de pecat mortal a tots els qui han cumplit vint y un any, en no esser qu' estigan llegitimament dispensats o impeditos, be per malaltia, be per feyna sobrada y d' estray ó per altre motiu de pes y rahonable devant Deu.

Y apesar de tot, apesar d' esser un manament tan clar y llampant, ja no 's poren contar ab sos dits els qui qui sen riuen y ne fan bèfa y luleya dels dijunis y fins y tot regatetjan a l' Esglesia autoritat per posarlos. ¡Cóm si no fossen més clares que la llum del sol aquelles paraules del Bon Jesús a sos Apòstols y ab ells als seus successors: *Axi com mon Pare m' envidá, axi Jo vos enviay a vosaltres. Aquell qui vos escolta a Mi m' escolta; aquell qui vos rebutja a Mi me rebutja. Jo vos asseguro que tot quant fermareu o desfermareu demunt la terra quedarà fermat o desfermat a n' el cel:* ¡Com si a l' Esglesia, qu' es una societat acabada, perque Deu no fa les coses a mitjes, li pogués mancar lo qu' es essencial a tota societat, per poch condreta que sia: potestat de fer lleys y reglaments que donin a conexas als seus membres quins sian sos drets y els devers!! Pobres errats de contes! quin desperstar tan trist será el vostre si no obríu de bon tothom los vostres ulls!

Altres n'hi ha que no s' atrevexen a tant; ells s' en guardarian prou d' un tal desenfreiment... però venen a parar al mateix punt qu' els primers, fent més llarga voltera. Parlam d' aquells cristians delicats y de *pasta de congret* qui, oblidantse que lo camí del cel es estret y no hi poren anar ab cotxo, tot-duna que senten olor de corema, cercan un metje que los diga qu' estan débils y doni un dormi-sò a la consciencia que los grata, dispensantlos de dijunar. Y com de tot hi ha a la vinya del Senyor... y no 's'es mester anar ab una faya encesa en punt de mitx dia per trobar metjes de consciencia menos esquitarella que sa d' un cabo de gastadors y de mànagues tan amples que hi porien passar sensa toparse dos carros envelats, plouen les dispenses més espesses qu' una ruxada de calabruix y de cada dia son més contats els qui dejunen. Malanats! ¿No sabeu que la dispensa per esser vàlida ha de tenir per fonament la veritat? ¿No sabeu que quant el confés tenint en conta lo paré del metje, vos declara dispensats de la llei del dijuni hi va baix d' aquesta condició implícita; si conté veritat lo que deys? ¿Com idò poren estar tranquils de consciencia si comensau per cercar un metje poch afectat de dijunis perque vos *vaja per les vostres* y acabau per enganar al pobre confés? Hipòcrits! Fora caretes, idò, que ja'm passat el carnaval, si no voleu qu' el dimoni le vos arranch a la fag de tot lo mon a la vall de Josafat!!

Basta pera vuy. La pedra té molts de cayres... del llevant, com solen dir, naixen dies y si a Deu plau y tenim lleguda y lo Director no 'ns *retira les cartilles* per massa llargaruts, temps nos ha de sobrar per girar la pedra y mostrarvos un altre cantell.

MOSS. ROMAGUER

DUES MANIES

DON *Bendito* hauria passat per un homo de be á carta cabal y més bo qu' es pa, si no hagués estat per sa fatal condició humana de que tothom ha de tenir els seus defectes, y aixó sensa que s'en puguen adonar, quant sempre se reparan molt abultats els del germá prohisme.

El defecte capital de don *Bendito* era el pretenir que rés d'els altres estava ben fet si no era axí com ell pensava y volia que fós, però com son criteri no s'avenia moltes vegades ab so d'els altres, resultava que lo que se feya per orde seua y lo qu' ell mateix obrava, casi sempre sortia al revés de lo que ordinariament se sol fer, dihent sempre: «els altres no heu entenen, així ha de ser». Axó era sa seua máxima. Com sempre pensava aná dret, qui no pensas y obras com éll, anava tort.

La seua filla qu' havia nom *Cándida*, pubilla, d' uns 23 anys, hauria estat un ángel sens un altre defecte, el ser presumida y de carácter un poch, però demés, orgulloset. Se creia la jove qu' el sol no n' escaufava altra com ella, y per axó pretenia el dret de no mirarse ningú de cara y d' exigir el *rendibú* de tothom. *Manies*, tant sa d' es pare com sa de sa fiya, qu' avuy en dia pateixen molts per desgracia y que ocasionan molts de disgusts y no petits.

Si bé tenian alguna servitut, de familia eran tot solets. La senyora, mare de na *Cándida*, havia deixat aquest mon temps enrera, y segons deyan males llengos, no 'n tenian poca culpa els disgusts que li causavan ses *manies* de s' homo y fiya.

Per donarles á coneixer tendré que contarvos alguns fets de la vida pública d' un y s' altre.

No se limitava don *Bendito* ab la seua pretensió de que tot lo dels altres era tort y procurar éll ferhó al revés perque fós dret, en fer com aquell, de qui se conta, que sortia pels carrers ab so jach embotonat darrera, ó ab sos guardapits á s' enrevés posats damunt es jach, ó de vegades ab sos calsons girats: sa part de dalt per avall y ses cames per amunt; ó també axí com fé un dia: fou el cas que, segons diuen, tenia sa costum de fumar un puro cada vespre y quant estava dins el llit antes de taparse, el tirava per un finestró, idó un vespre colgá sa llosca des puro y després de taparla molt bé, se tirá éll per sa finestra. Idó, com vos deya, no se limitava á n' axó totsol don *Bendito*; aquell altre feya alló sols materialment, per descuit y per ser molt distret, però ses obres d' aquest eran més maliciosas, tocavan sa part moral y lo pitjor qu' es pensava obrar de bona fé y creia que devia esser axí com es seu cap forjava.

Creia que sa nit era més propi qu' es dia, per sa mica de trabay que feya y, consecuent éll, des dia feya nit y de sa nit feya dia. Que trobava qu' es sol no havia de sortir á Llevant sinó que de Ponent havia de corre, per dirho axí, cap á Llevant; idó ja que no podría canviá s' orde de sa naturalesa, dormia devall es llit, es dir: llit demunt y éll devall y axí se feya s' ilusió de qu' era axí com éll creia devia esser; ó també, com casi sempre feya, s'en anava á dormi quant es sol era á Llevant y s' aixicava quant era á Ponent, y axí li sortia segons el seu sistema *planetari*. Que trebava que tal dia, maldement fós dia d' abstinencia (si be no 's cuydava molt de mirarhó), era dia per dá un bon diná de carn y peix y comensá p'els *postres*

y acabá per s' arrós, idó axí se feya. En canvi trobava que tal altre día, per ser aniversari, ó per memoria, ó per una mort ó... que se jo perque, s' havían d' afluxá de bons manjars, idó aquell día no s' aguiava, encare que fós es día de Nadal.

Me faria molt llargarut si vos hagués de contar fil per randa totes ses ridícules *raretes* d'es nostro protagonista. A tots els qui s'en reyan los tractava d' ignorants y benéys. ¡Pobret!

S' única cosa en que pareixia está conforme ab sos altres era en so dú es *calsons* éll, may comportá que sa dona los se posás.

Daxém aquesta mania que ja n' hi haurá prou y passem á s' altre.

No poch maldecaps dava desiara á don *Bendito* sa *xifadura* de sa seua fiya, com deya éll, á s' altre mania de na *Cándida*. Ja n' feya aquesta de potades quant na Fulana havia fet ó desfet, quant no li deyan: com vá *hermano* ó *hermana*, si se creía agraviada, dexada enrera, ó si en Fulano no la se mirava ab més atenció que á ses altres; es per demés dir que no trobá cap partit que li fes; y ara, perque vejeu fins ahont pot arribá devegades s' amor propi y orgullet, bastará dirvosne una. Era un mig-día y tornavan á casa pare y fiya; quant foren devant s' entrada, es sol que los pegava derrera feya que s' ombra dels seus cossos anassen devant ells. Ella s' en tem y no pogué consentir que s' ombra passás antes qu' ella, ¡cóm, devía dir, y una sombra (encare que fós sa seua), pasarli devant ella! Ell no la pogueren ginyar de cap manera y vá esperar qu' es sol passás á s' altre part per ella entrar, mentres que son pare cridava y renegava de sa *xifadura* de sa fiya y s' exclamava que no hagués succehit tal cosa, si 's sol hagués duit se carrera qu' éll creía qu' havia de dur, ó si haguessen sortit en sa nit, axí com éll trobava qu' havia de ser.

Com tot te fi á n' aquest mon, també en va tenir sa *mania* de don *Bendito*, però fou després de mort; li durá tota la vida. Quant sa fiya aná á mirar son testament, se trobá en que manava coses propis des seu *paré*, però bareyades ab so sentit comú, que feren esbutsá de riure als estranys y plorá molt á na *Cándida*. Deya: que era sa seua voluntat, qu' el colocassin dins es *cotxo* ab so cap endavant, perque trobava que no estava be qu' es mort girás s' esquena als qui l' acompanyan, y... altres coses que no dich y que no sé si cumpliren; però lo pitjó de tot va ser, que no feu hereva á sa fiya, sinó á un estern; es motiu no 'l sé, es un secret que s' en dugué á sa fossa; y axó fonch lo que feu plorar de bondeveres á na *Cándida*.

Axí acabaren ses dues *manies*, perque aquesta, quant se ve tota sola, sens parents ni amichs, als qui havia despreciats, y sensa una doblota, ni un vil de roba y vehent es papé ridícul de son pare y es qu' ella havia fet, sens pensarshó, fins llavó, no tengué més remey qu' aguantá la metxa y... gracies qu' encare fou á temps á agafá un *pipioli* qualsevol y axí no li fou precis quedarse per *vestir sants*, únich redós que li quedava de tot el seu antich orgull, perque ni tan sols per *tia* poria servir: no havia tengué germans.

¡Pobre *Cándida*! El sol no n' escaufava altre; era ver!

* * *

Qué deis, voltros, que no succehiex axí, y qué heu he exagerat massa? Mudau, idó, aquests cassos ó fets tan materials, y si voleu tan grossés, ab altres no tant *transparentes*, encara que sian més

graves, y ab aquesta pintura mirau si topareu ab molts d' *originals*, y llavó, si no sou curts de vista, que no vos tENCH per tals, ja 'm tornaréu sa contesta.

S. ELVIRO MÀS.

Contarella Infernal

(Paráfrasis d' un ambuy celestial recién publicat)

P' es Prat de Sen Jordi s' hi feya la vida un tal Pep Guitza qui havia après de lletra menuda llegint novel·las verdes y diaris sense cabrestell informats en l' esperit modernista que ara s' usa. Y se tirá dins una redacció engirgolant rondayes psicològiques d' *ultra-tomba*, á modo de avalots celestials, per omplir planes d' un setmanari desin-lustrat. Y com axó d' escriure p' es publich ni pren com en es coalcar en bicicleta, que, un pich perduda sa pò s' amollan y prenen *embalatje* á topá y embarassá, en Pep Guitzeta, desde dit prat, *pedeletjava* literariament, ni mes ni pus q' un novell *campeon* invest per mitj de tothom, prement sa cornetilla per cridar l' atenció.

Una de ses fantasias, que hauria pogut titular esquitxades de tinta, era la de ridiculisar les creències catòliques, fent befa dels Sants, de Maria Santíssima, y fins y tot de Deu. Y á tal punt arribá sa *ratzia* clerofòbica que, per cada verba sacrílega que des seu ingeni se descapdellava, oferia á l' ànima del seu Mestre y Patró, (mort masell de fètna) un enfilay de *missas sagrades* d' aquelles que se dihuen dins els temples de Baco en els Hostals foravilés. Amb aquesta casta de sufragis y altres *responsoris* més farests, creya en Guitzeta que el seu molt estimat patriarca Sant Voltaire, (espòs de la Calumnia y pare efectiu del lliberalisme periodístich) cuant fés el viatge cap al mon dels esperits, seria ben rebut y per ell col·locat en lloch de preferencia.

De bades alguns bons conseyers li advertian que certes *fábules celestials*, hont hi feya figurar á Deu afluxantse del cèl per fer lloch á un pillastre ginavatero, eran indignes d' un *chico de la prensa*, dins una població catòlica; éll non feya cas, y morí després d' haver escandalisat no sols als honrats vecins del Prat d' Sen Jordi, sino als jovenets y jovenetes aficionats á llegir rondayes y tradicions tan agradables é inofensives com ses d' en *Jordi des Recó* y d' en *Pep d' Aubenya*. Allò de que un facinerós, per tenir bó amb Sant Jusep, fés dir una missa cada pich que cometia una *atrocidad*.... devia dirlehi qualche capellá protestant y per un Sant Jusepet de terra mal fet y romput,.... deya una nina que havia sentit llegir aquella *esquitxada*.

* * *

Tot seguit que en Pep Guitzeta feya es badagot, sens haver tengué temps més que de veure arribar tart l' Extrema Unció, s' ànima lliberta del seu còs *va tenir barra* per tocar á la porta del cèl; y Sant Pere, tant prest obrí dos dits, li escapá un *¡vade retro!* que tirá de felondres an en Guitza; y no redolá niguls avall perque el seu company' fins á les hores invisible, li pegá arpada y l' aturá. S. Pere l' havia conegut. ¡Com nó, si aquella ànima venia com si hagués amparada una dutxa de tinta d' imprenta, y sens mes abrig que un número de cèrt setmenari hont havian posat en solfa al por

té del cèl y brometjavan del patrocini que Sant Jusep dispensa als seus feèls devots?

A n' en Guitzeta, ses barres li saltavan, clamant misericordia; y Sant Pere que li deya: desditxat: ¿qué pug fér jò per tu, si aquí dins no hi pot entrar cap animeta sinó ben netetjada?—Deixaume passar que me conhort de estar arrufat su baix des cancell tota la vida eterna....

Y en Barrufet, que no li llevava ses ungles de demunt, com una milana tamolenca que s' en du un poll, digué á Sant Pere:

Aquest, es de rahó que venga á visitar a's seus; son Mestre el gran Voltaire l' espera per saber noticies de *Las Dominicales del libre pensamiento* y de *La Urbión Bipublicana*; jo 'l men duch, y no importa dexeu sa porta empesa perque no tornarà.

* * *

Figurauvos una gran albufera, davall terra, plena de tinta espessa y negra feta amb mascara de pops monstruosos, amb sutja de carbó de pedra, excrements de rates pinyades, enclitá y oli de vidriol; voltada de drachs goles ubertes, nadanthi serps verinoses y tiburons enrabiats; sens més lluminaris que un lletrero flametjant que en l'aire, deya: *Departament dels escriptors volterians*.

Allá estavan les condemnades ànimes dels difamadors per medi del periodisme, barretjades ab les dels ex-catòlics qui havian escarnit rígent, rígent, el gran Misteri de l' Eucaristia, è intentat ridiculisar á Deu, com si son Ser infinit fos una jugueta imaginaria.

En Voltaire y tots sos corifeus, vogavan enviscats sense repòs, ab nirvios afany y febrosench del-liri dins aquell mar de tinta pudenta y corrosiva, amb una bala de plom encadenada á cada ma y turmell, beguent y vomitant glopades.

L' ànima d' en Pèp Guitzeta guaitant aquell horribilíssim espectacle, tot desesperat cridava: ¡malahit Voltaire que 'm seduhires, y vaig seguir t' escola! Sants del cèl, valeume! Bon àngel de ma guarda, duismen al Purgatori!

Però el seu bon àngel era romás al cèl; y una riayassa diabòlica esclatava retronant devall la gran cuberta d' aquell mar de tinta; y els porta veus de Llucifer bramavan: ¡*Qui entra aquí de dins, ja may en surt!* Mentres un dels seus ministres, qui per forca emprava una gran ploma de cèr flametjant ab sèt enverinades puntes, pegá fisorada an en *Pep Guitzeta* y l' afoná dins aquella negra y empestada tinta, ahont renegarà del lliberalisme periodistich, ab desesperació infernal, sempre per sempre.

UN APRENT DE RONDANYÉ.

CRONICÓ

Dia 5.—Per R. O. han estats declarats en situació de reemplaç el Coronel des Regiment Sr. D. Jusep Hernández y el Tinent Coronel del mateix Sr. Lachapel.

—Estich espantat. Me diuen que mos amenassa un'altre *berenada* per obsequiá... no recort á qui. Diuen si son *xispassos* que mos han arribat d' una esplosió de *Electrasidad* qu' hey hagué no fa molt á n' es teatro *El Español* de Madrid. ¿Y de tan enfora esquits?

Dia 6.—Ses oposicions d' organista han comensat avuy

a n' es Seminari, per escrit. Seguint malalt un dels opositors, s' han presentat els altres dos, Srs. Salas y Engronyat.

Dia 7.—*El Diario de Mallorca* obri una suscripció per regalar un bastó de mando al digníssim Sr. Governador.

—Un fret que pela y neu ferm per ses montanyes.

—Els *conservadors* han acordat elegir Senador per aquestes illes al Sr. Cardona, Bisbe de Sió. Ben pensat.

—Diuen qu' es Cardenal Casañas passa al bisbat de Barcelona.

Dia 8.—Morí Mossen Ignaci Ferrer. Al cèl lo vegém.

Dia 9.—Es Comandant de Marina ha ubert una suscripció per socorre als tripulants del llaüt *San Miguel*, que naufragá dia 3, venint d' Ivissa.

—Surt cap Alicant el qui fonch Capitá General de les Balears, D. Rosendo Moíño.

Dia 10.—A sa tribuna de la Sala han sortetjat els *mossos des reemplaç* d' enguany.

Dia 11.—Han comensat á la Seu els exercissis pràctichs de les oposicions á organista, preninthi part els Reverents Srs. Engronyat y Salas. Hey ha assistit el Sr. Bisbe.

—A n' es *Casino de la Unión Republicana* hey ha hagut *banquete* per commemorá el 28 aniversari de la proclamació de sa República.

—Per algunes provincies des continent y per Madrid s' arròs va á grumeyons, á causa de sa distinció entre *Religió* y *Clericalisme* qu' han trobada alguns *metafisichs* que no 'n veuen cap entre fer esclatá un *petardo* á can Pérez Galdós y calá fòch á un convent.

—Els estudiants d' alguns punts des continent han armat *¡bordell* per no voler ses vacances qu' es ministre des ram concedí ab motiu des casament de la Princesa. Es raro axó, quant sempre feyan *rendu* per volerne més.

Dia 12.—Acabaren ses oposicions á organista de la Seu. També hi assistí el Sr. Bisbe.

—Segueix sa maró fòrta pes continent: *Viva la Libertad*.

Dia 13.—No sé més que fá molt de fret y un temps molt dolent.

Dia 14.—Avuy es el *dijous llardé*, y per axó hey ha truy y bogiot per tot. Es mal temps y es fret no ha deixat fer de les seus á molta gent; pero no falten balls ni máscars.

—S' es casada la Princesa d' Asturias.

—Madrid está en estat de siti.

Dia 15.—Ha sigut nombrat pes Cabildo Catedral organista de la Seu D. Bernat Salas.

Dia 16.—A Calviá han trobada una dona morta á punyalades.

—Es vengut el nou Capitá General de ses Balears don Francesch Loño.

Dia 17.—Darré diumenge. Molta gent pes Born y la Rambla. *Estudiantines* qu' es passetjan pels carrés tocant y sonant; y alguns *monigotes* divertintse y *devertint* als altres.

Dia 18.—La gent segueix remolesta y el temps més.

ES CRONISTA

† Aquests dies, nostron ben volgut amich D. Rafel Riutord, antich oficial de Governació, plora sa mort de sa virtuosa mare D.ª María Ferrer.

Acompanyam al estimat amich y demás familia en el just dolor que experimentan y pregam á Nostre Senyor que concedesca á l' ànima de la difunta el premi que te destinat als justs.

ANUNCIOS

Els qui tenguen gust d' enviarnosé quedarán servits á preus módichs

OBRADOR D' ARGENTERÍA

Dirigít per D. Jusep Fortesa = Rey

Mestre Orífice de la Catedral

Carrer de Colón, núm. 33—PALMA

Fábrica de Rejoles de ciment
y altres pessés aplicables á la construcció

D. Bartomeu Far

Hostals núm. 38—PALMA

LA INDUSTRIAL

Gran Bazar de mobiliari artístich, tapizería, cristalería, objectes decoratius, etc. etc.—Enfront del Carrer de Sant Nicolau, entre el *Pas d' en Quint* y la *Costa d' en Brossa*.

PRÈUS ECONÓMICHS

CASA ESPECIAL PER ESCULTURA RELIGIOSA ORNAMENTS SAGRATS

y representant de la fábrica de vidrieras de colors y gravats de

J. AMIGÓ

DE BARCELONA

Plassa d' Antoni Maura número 22

PALMA DE MALLORCA

Se construeixen imatges de sants, en fusta, de primera, segona y tercera classe; com també retaules, sagraris, altars, candalers, cirials, canelobres, sacres y tot lo relatiu á l' ornamentació escultural de les iglesies.

S' hi trobarán també, terns, casulles, capes, estoles, mandils, camis, sobrepellicós, ámits, flochs de misal, bonets, galons, cinguls, confeccionat tot ab teles de la tan enomenada fábrica d'els *Fills de M. Susi* de Barcelona.

OBJECTES Y ROBES D' IGLESIA

BAZAR de D. Juan Montaner

Carrer del Sindicat, números, 2 á 10

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d' aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l' any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, perque va fé una rebaixa en el preu de s' alumbrat publich, que aventatjava emb' un 23 per cent s' oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s' Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada día reb mostres de simpatía des publich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatjes als seus parroquians.

Portella, 16—DIRECTOR, D. Eusebio Pascual.

Gran Establecimiento Nuevo de S. José

DE

IGNACIO FIGUEROLA

BRONDO esquina BORNE

Gran rebaja de precios por final de temporada

CAPAS confeccionadas.

PAÑOS para capas.

» » vestido.

Gergas en todas clases y colores.

GENEROS de algodón, novedad para vestidos de Señora.

ALFOMBRAS, Tapicerías, yutes y stors.

Camisería—Corbatería.—Paraguas—Bisutería.

ESPECIALIDAD EN TELAS BLANCAS

Ojo—Venta de retazos—Ojo

Imprenta de José Mir—1901

